

Titulació	Tipus	Curs
Arqueologia	OT	4
Ciències de l'Antiguitat	OB	1

Professor/a de contacte

Nom: Jose Lull García

Correu electrònic: jose.lull@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No hi ha

Objectius

1) Comprendre els processos històrics que van tenir lloc a la vall del Nil des de la neolitització (VI mil·lenni) fins a l'Època Romana, prenent en consideració tant les dinàmiques internes com els contextos internacionals.

2) Conèixer els aspectes més importants de la civilització egípcia: societat i economia, religió i espiritualitat, gènere i identitat, llengua i escriptura, urbanisme i arquitectura, cultura material i cultura visual, "ciències" i tècniques.

3) Conèixer i saber interpretar les principals fonts escrites (en traducció), arqueològiques i iconogràfiques de l'antic Egipte.

Competències

Arqueologia

- Contextualitzar i analitzar processos històrics.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Utilitzar els principals mètodes, tècniques i instruments d'anàlisi en arqueologia.

Ciències de l'Antiguitat

- Aplicar els principals mètodes, tècniques i instruments per a l'anàlisi històrica.
- Comprendre i interpretar l'evolució de les societats antigues de la Mediterrània -des de la civilització egípcia fins el desmembrament de l'Imperi romà d'Occident- a partir de l'anàlisi de les realitats política, històrica, social, econòmica i lingüística.
- Expressar-se oralment i per escrit en el llenguatge específic de la història, de l'arqueologia i de la filologia, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Reconèixer l'impacte d'alguns aspectes rellevants del món antic en la cultura i la societat contemporània.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els processos històrics que condueixen als conflictes bèl·lics.
2. Analitzar les qüestions clau que permetin abordar l'estudi dels fenòmens històrics des d'una perspectiva de gènere.
3. Avaluar críticament els models que expliquen l'Època Antiga.
4. Conèixer els debats historiogràfics principals referents a l'antiguitat.
5. Dominar l'estructura diacrònica general del passat.
6. Elaborar un discurs organitzat i correcte, oralment i per escrit, en la llengua corresponent.
7. Explicar els debats historiogràfics principals referents a l'antiguitat.
8. Explicar els principals fets històrics de l'Egipte antic i del món grecoromà.
9. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuals en els textos formals i científics
10. Fer presentacions orals utilitzant un vocabulari i un estil acadèmics adequats.
11. Identificar el context en que s'inscriuen els processos històrics
12. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics.
13. Identificar els mètodes propis de la història i la seva relació amb l'anàlisi de fets concrets
14. Identificar els mètodes propis de la història i la seva relació amb l'anàlisi de fets concrets.
15. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
16. Relacionar els textos històrics amb els seus contextos arqueològics.
17. Saber llegir textos històrics escrits en suports diversos.
18. Utilitzar el vocabulari tècnic específic i d'interpretació de la disciplina.

Continguts

TEMA 1 Introducció a l'Egiptologia
 Història i historiografia de la Egiptologia
 Periodització i cronologia
 Medi natural: geografia i geologia
 Estudi de cas: El Nil

TEMA 2 Origen de l'Estat a la Vall de Nil
 Neolitització
 Aparició i consolidació de l'Estat: de l'Predinàstic a l'Dinàstic

TEMA 3 Aparició de l'escriptura a la Vall de Nil

Les escriptures egípcies
El sistema jeroglífic
Les primeres evidències d'escriptura a la vall de Nil: documents i problemàtica

TEMA 4 El III mil·lenni
El Regne Antic o l'Edat de les Piràmides
Memfis i la necròpolis memfita
Aspectes polítics i religiosos
Aspectes socials i econòmics
Estudi de cas: Com es van construir les piràmides?

TEMA 5 El II mil·lenni (I)
El Regne Mitjà
Aspectes polítics i literaris
Aspectes socials i econòmics
Egipte i Núbia: Kerma
Egipte i Orient: els hicsos

TEMA 6 El II mil·lenni (II)
El Regne Nou o l'Imperi egipci (I)
Aspectes polítics, militars i diplomàtics
Aspectes socials i econòmics
Estudi de cas: Hatshepsut

TEMA 7 El II mil·lenni (III)
El Regne Nou o l'Imperi egipci (II)
L'Època d'Amarna: política i religió
La cultura ramèssida
Aspectes socials i econòmics
Estudi de cas: La batalla de Qadesh

TEMA 8 Els Pobles de la Mar
La crisi de l'1200 a la Mediterrània oriental
Egipte i els Pobles de la Mar
La qüestió líbica

TEMA 9 El I mil·lenni (I)
La Baixa Època: egipcis, libis, etiops, assiris i perses
El Regne de Kush
Aspectes socials i econòmics
Estudi de cas: Egipte i la Bíblia

TEMA 10 El I mil·lenni (II)
Alexandre i Egipte
El Egipte Ptolemaic
Aspectes polítics i econòmics
aspectes culturals
Estudi de cas: Els temples ptolemaics

TEMA 11 La religió egípcia
el panteó
El problema de la mitologia egípcia
El món funerari
La doctrina de la reialesa faraònica
Temples i rituals
Estudi de cas: les cosmogonies

TEMA 12 Art, arquitectura i urbanisme a Egipte
art egipci
Arquitectura i urbanisme civil i militar: ciutats i fortaleeses
Arquitectura funerària: tombes reials i privades

TEMA 13 "Ciències" i tècniques a l'antic Egipte
la medicina
L'astronomia i el còmput de el temps
La numeració i les matemàtiques
La geografia i la cartografia
Estudi de cas: el cel egipci

TEMA 14 Gènere i identitat a l'antic Egipte
Egiptologia i estudis de gènere
L'home i la dona: els rols de gènere
Naixement, infància, vida adulta, vellesa i mort
la sexualitat

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes pràctiques (estudis de cas)	15	0,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 16, 18
Classes teòriques	30	1,2	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18
Tipus: Supervisades			
Debats a classe	5	0,2	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18
Tipus: Autònomes			
Treballs (comentari de fonts i resum de lectura: vegeu Avaluació) i preparació d'examen	68	2,72	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18

L'assignatura comportarà tres tipus d'activitats formatives:

- 1) Activitats dirigides: classes teòriques i pràctiques (estudis de cas).
- 2) Activitats supervisades: debats, qüestions, discussions i intercanvis d'opinions a classe, que podran ser proposats pels professors o bé resultat d'inquietuds o intervencions d'estudiants.
- 3) Activitats autònomes: lectures, estudi de fonts, treballs (vegeu Avaluació) i preparació per a l'examen final.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes compleixin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Comentari de fonts primàries	25%	15	0,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18
Examen final	50%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18
Resum bibliogràfic d'una de les 4 lectures obligatòries	25%	15	0,6	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18

L'avaluació consistirà en tres proves:

1) Comentari de fonts primàries: font textual (en traducció) i font arqueològica o iconogràfica sobre una mateixa problemàtica per relacionar: 25%. Treball en grup.

2) Resum bibliogràfic d'una de les 4 lectures obligatòries: 25%.

3) Examen final: 50%.

Les activitats 1 i 2 es lliuraran en format doc o pdf i s'hauran d'ajustar al següents paràmetres d'edició: Tipus de lletra Times New Roman 12 pt; interlineat senzill; marges per defecte; nom complet i NIU a dalt a la dreta. Els estudiants hauran de fer quatre lectures obligatòries al llarg del semestre. Per a la realització de l'activitat 2 n'hauran de triar una.

Per aprovar l'assignatura cal aprovar l'examen final. La nota mínima perquè l'examen final es consideri aprovat és un 5.

La nota màxima que es podrà obtenir a la recuperació és un 7 sobre 10 (si se n'obté més d'un 9), un 6 (si s'obté entre 7 i 9), i un 5 (si s'obté entre 5 i 7).

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0. Aquells actes d'avaluació en què hi hagi hagut irregularitats (còpia, ús no autoritzat de la IA, etc.) no són recuperables.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor o professora informará l'alumnat (Moodle) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

L'estudiant rebrà la qualificació de "No avaluable" sempre que no hagi lliurat més del 30% de les activitats d'avaluació. Per participar a la recuperació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total.

Intel·ligència Artificial (IA)

En aquesta assignatura, no es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) en cap de les seves fases. Qualsevol treball que inclogui fragments generats amb IA serà considerat una falta d'honestat

acadèmica i comporta que l'activitat s'avalui amb un 0 i no es pugui recuperar, o sancions majors en casos de gravetat.

Aquesta assignatura preveu el sistema d'avaluació única

1) Comentari de fonts primàries: font textual (en traducció) i font arqueològica o iconogràfica sobre una mateixa problemàtica per relacionar: 25%.

2) Resum bibliogràfic d'una de les 4 lectures obligatòries: 25%.

3) Examen: 50%.

S'aplicarà el mateix sistema de recuperació que per l'avaluació continuada.

L'estudiant rebrà la qualificació de "No avaluable" sempre que no hagi lliurat més del 1/3 parts de les activitats d'avaluació. Aquells actes d'avaluació en què hi hagi hagut irregularitats (còpia, ús no autoritzat de la IA, etc.) no són recuperables.

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor o la professora informará l'alumnat (Moodle) del procediment i la data de revisió de les qualificacions.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Bibliografia

Agut, Damien; Moreno García, Juan Carlos. 2016. *L'Égypte des pharaons. De Narmer à Dioclétien. 3150 av.J.-C.-284 apr.J.-C.* Mondes Anciens. París: Belin.

Baines, John; Málek, Jaromir. 1980. *Atlas of Ancient Egypt*. Oxford: Phaidon (trad. esp. 2000. *Atlas cultural de Egipto. Dioses, templos y faraones*. Barcelona: Folio).

Bard, Kathryn A. 2015. *An Introduction to the Archaeology of Ancient Egypt*. Oxford: Wiley-Blackwell.

<https://ebookcentral-proquest-com.are.uab.cat/lib/UAB/detail.action?docID=1895714>

Cervelló Autuori, Josep. 2015, 2016. *Escrituras, lengua y cultura en el antiguo Egipto*. El espejo y la lámpara 11. Bellaterra: Publicacions UAB.

<https://lectura.unebook.es/viewer/9788494516344>

Kemp, Barry J. 1989; 2005. *Ancient Egypt. Anatomy of a Civilization*. Londres-Nova York: Routledge (trad. esp. de la 1ª ed. 1992. *Antiguo Egipto. Anatomía de una civilización*. Barcelona: Crítica).

<https://ebookcentral-proquest-com.are.uab.cat/lib/uab/reader.action?docID=3060661>

Lloyd, Alan B. (ed.) 2010. *A Companion to Ancient Egypt*. 2 vols. Oxford: Wiley-Blackwell.

<https://ebookcentral-proquest-com.are.uab.cat/lib/uab/reader.action?docID=537389>

Lull, José. 2004, 2006, 2016. *La astronomía en el antiguo Egipto*. Valencia: Universitat de València.

<https://lectura.unebook.es/viewer/9788437086323/6>

Moreno García, JuanCarlos. 2004. *Egipto en el Imperio Antiguo (2650-2150 antes de Cristo)*. Barcelona: Edicions Bellaterra.

Parra, José M. (ed.) 2009. *El antiguo Egipto. Sociedad, economía, política*. Madrid: Marcial Pons.

<https://elibro.net/es/ereader/uab/42919>

Payraudeau, F. 2020. *L'Égypte et la Vallée du Nil. Tome 3. Les époques tardives (1069-332 AV. J.-C.)*. París: puf.

Shaw, Ian (ed.) 2000. *The Oxford History of Ancient Egypt*. Oxford: Oxford University Press (trad. esp. 2007. *Historia del antiguo Egipto*. Madrid: La Esfera de los Libros).

Hölbl, Günther. 2001. *A History of the Ptolemaic Empire*. Londres-Nova York: Routledge (ed. orig. 1994. *Geschichte des Ptolemäerreiches*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft).

Vandorpe, Katelijn (ed.) 2019. *A Companion to Greco-Roman and Late Antique Egypt*. New Jersey: Wiley Blackwell

<https://onlinelibrary-wiley-com.are.uab.cat/doi/book/10.1002/9781118428429>

Com citar i elaborar la bibliografia:

[Com citar i elaborar la bibliografia - Servei de Biblioteques - UAB Barcelona](#)

Programari

Es farà ús de l'aula moodle de campus virtual de la UAB, i de el programa TEAMS en cas de classes o tutories virtuals.

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Espanyol	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Espanyol	segon quadrimestre	matí-mixt